

VERKSAMHETSUPPFÖLJNING 2024

Prästlönetillgångarna i Linköpings stift

Dnr S 2025-0075

Innehållsförteckning

Skogsförvaltningen.....	4
Inledning.....	4
Köp.....	5
Försäljningar	5
Avverkning och skogsvård i siffror	5
Intäkter	6
Kostnader, administration.....	6
Övriga kostnader, verksamhetskostnader	6
Sammanfattning skogsförvaltningen	7
Jordbruksförvaltningen	7
Inledning.....	7
Köp/försäljningar/investeringar	7
Köp.....	7
Försäljningar	7
Investeringar.....	7
Intäkter	8
Kostnader	8
Resultat och sammanfattning jordbruksförvaltningen	9
Fondförvaltningen.....	9
Resultat	10
Sammanfattning fondförvaltningen	10
Vision och uppdrag	10
Miljöredovisning skogsförvaltningen	11
Miljöpolicy.....	11
Kyrkans färdplan för klimatet.....	11
Ökad självförsörjning livsmedel	12
Storskaliga solcellsparker inom Svenska kyrkan	13
EcoComp ett Callunaprojekt, med stöd av Vinnova.....	13
Uppnådda mål	13
Naturreservat / Natura 2000-områden.....	14
Utvärdering "Levande församlingar" 2024	14
Klimat effekter av skogsbruket år 2024, Linköpings stifts prästlönetillgångar	14
Utvärdering/miljöredovisning jordbruksförvaltningen	15
Ekologiskt brukade arrendegårdar	15
Utvärdering av medels- och fondförvaltningen	16
Resultaträkning 2023 Skogsförvaltning (belopp i tkr).....	17
Resultaträkning 2023 Jordbruksförvaltningen (belopp i tkr)	18

Resultaträkning 2023 Fondförvaltningen (belopp i tkr).....	19
Resultaträkning 2023 (skog-, jord-, fond- och finansnetto tillsammans).....	19
Balansräkning – tillgångar	20
Flerårsöversikt.....	22
Utdelningsbart resultat respektive utdelat belopp	23
Balanserade vinstmedel	23
Försäljningar av prästlönefastigheter – hela eller delar av – 2023 (tkr)	24
INVESTERINGAR I PRÄSTLÖNEFASTIGHETER 2023 (tkr).....	25
Utdelning av resultat.....	27

Skogsförvaltningen

Inledning

Debatten om skogsbruket intensifierades ytterligare under 2024. Stort nationellt intresse riktades särskilt mot kyrkans utredning om förvaltningen av prästlönetillgångarna med fokus på skogen. Utredningsförslaget offentliggjordes i september 2024 med efterföljande livlig debatt i media. Kyrkostyrelsen skickade kort därefter ut förslagen på remiss med den förhållandevis korta remissvarstiden satt till slutet av februari 2025. Kyrkostyrelsen har nu att beakta remissvaren och fatta beslut om hur och när frågan överlämnas till kyrkomötet för eventuella beslut.

Skogsindustrins lågkonjunktur höll i sig under 2024 och en liten ljusning kan skönjas 2025. Trots detta är virkesmarknaden stark med stadigt ökande virkespriser under hela året och början av 2025. Avsaknaden av ryskt virke har påverkat virkesbalansen i Europa, särskilt i Östersjöregionen. Energisituationen i Europa har också inneburit att efterfrågan på brännved har ökat med höga priser som följd. Granbarkborrens skadeverkningar är nu nere på låga nivåer i Götaland. Stormfällningar och snöbrott tillsammans med insektsskador har alltid förekommit i skogsbruket men kommer att öka i omfattning som en följd av ett förändrat klimat.

De höga virkespriserna 2024 har möjliggjort en något minskad total avverkningsvolym, dvs avverkningsvolymen av skog ligger betydligt under den årliga tillväxten och den möjliga avverkningsnivån. Vad gäller svenskt skogsbruk som helhet visar dock Riksskogstaxeringen i Sverige att avverkning totalt inkl. död ved mm, i södra Sverige, har ökat de senaste åren och är nu lika stor som tillväxten. Detta är dock inte läget vad gäller stiftets skogar vars avverkningsvolym sedan 2009 aldrig överskridit tillväxten, dvs virkesförrådet (stående växande skog) har successivt ökat med ca 40 000 - 70 000 m³sk varje år. Med en minskad andel avverkning av skadad skog under de senaste två åren har fokus kunnat riktas mot ett mer normalt skogsbruk med planerade regelrätta avverkningsvolym som följd. Därutöver, har andelen hyggesfria avverkningsvolym ökat under senaste åren. 15-20 % av slutavverkningsarealen har sedan 2023 årligen avverkats med hyggesfria metoder. Även gallring har skett med ca 10 % hyggesfria förberedande metoder under 2024.

Det finns ett stort behov av skötsel av skogar med höga naturvärden, inte bara pga klimatförändringar utan också beroende på skogsbrukets metoder. Under 1900-talet inriktades skogsbruket, till stor del påtvingat av staten, på en ökad produktion utan större hänsyn till mångfald eller rätt trädslag. Gran har på vissa håll planterats på fel mark och med för lite trädslagsvariation. I dessa idag ofta medtagna granskogar finns det inte mycket att bygga vidare på. Man får helt enkelt börja om och försöka återskapa skogar som står emot klimatförändringar, växer bra och kan hysa en mångfald av arter.

Skogsvärden och säkerställandet av förnyringen av skogen blir alltmer viktig då ett förändrat klimat kräver ökad anpassning till de naturgivna förutsättningarna. Den skog som anlades under 30 - 90-talet är till stora delar planterad eller självförnygrad och med en, över åren, ökad andel gran som följd. Dessa skogar som är mellan 30 och 90 år idag får det allt svårare att stå emot klimatförändringarna. Därför är det också svårt att förnya dessa med andra metoder än de var avsedda att göra dvs med trakthyggesbruk. Plockhuggning eller andra hyggesfria metoder kan bli riskfyllt för att inte säga omöjligt, då granen inte klarar detta i ett längre perspektiv. Dessutom blir den nya generationen gran i dessa självförnygrade granskogar inte anpassad för ett tuffare klimat vilket däremot är möjligt vid plantering av förädlad plantfrö av gran som dessutom växer snabbare. Däremot kan hyggesfria metoder med kvarlämnande av tätare skärmar av tall vara en metod som passar Linköpings stifts skogar ganska bra på många håll. Flera forskningsförsök med hyggesfria metoder, har under 2024 startats upp i samarbete med Skogforsk och andra skogsägare.

Skogsbruket står inför stora utmaningar. Svenska kyrkan förvaltar en inte obetydlig del (1,7 %) av Sveriges skogar. Det är skogar som skall räcka till så mycket och uppfylla människors och andra arters högst varierande och ibland oförenliga behov och önsningar. Stiftet har goda förutsättningar att anta dessa utmaningar. Skogen har under lång tid skötts med hänsyn till de värden som det nu alltmer handlar om. De ekonomiska, ekologiska, sociala och andliga värdena skall kunna upprätthållas på ett för kyrkan och allmänheten rimligt sätt. Det finns naturligtvis förbättringsområden inom alla dessa men framför allt det ekologiska. Vi arbetar vidare med det vi i Linköpings stifts PLT kallar "20-punktsprogrammet" som innefattar alla de fyra värdeområdena. En del i detta är, att den under fyra år pågående naturvärdesinventeringen som blev klar under 2023, bl a har resulterat i en ökad insats av naturvårdande åtgärder i avsatta skogar med höga naturvärden. Under 2024 genomfördes naturvärdesinventering i ett 40-tal skogsområden i stiftet.

Antalet anställda har under året varit relativt konstant. En skoglig planerare gick i pension och en naturvårds-specialist anställdes. Från årsskiftet 2013/2014 redovisas samtliga stiftsanställda, inom förvaltningen av prästlönetillgångarna, som personal i stiftets egen årsredovisning och som inhyrd personal i prästlönetillgångarnas års- och verksamhetsredovisning. Totalt under året har det inom skogsförvaltningen sysselsatts ca 2 helårsarbetande skogsarbetare/planerare, 2 stiftsskogvaktare, 1 naturvårdsspecialist, 1 skogsförvaltare samt en med jordbruksförvaltningen delad förvaltningsassistent. Därutöver köper förvaltningen in ett stort antal entreprenadtjänster för avverkning och skogsvård samt vissa resurser av stiftet, huvudsakligen administrativa tjänster.

Köp/försäljningar/investeringar, skogsfastigheter

Köp

Under 2024 genomfördes ett skogsfastighetsköp om ca 100 ha (Mjölby Boteryd 1:7) som reglerats till fastigheten Mjölby Torkelsbo 1:1.

Försäljningar

Under 2024 genomfördes ett antal mindre försäljningar av skog. Det gäller ca 50 ha, Mjölby Stora Skogsjö 1:1 samt mindre områden från del av Eksjö Ingatorp 4:1 och del av Aneby Åsen 2:1. Naturresevat och intrång om ca 16 ha bl a Norrköping Å-Åkerby 1:1 och Tranås Kungshult 1:5.

Produktiv skogsmarksareal har totalt sett ökat något och uppgår nu till ca 30 400 ha varav ca 4 200 ha (14 %) är frivilligt avsatt för naturvårdsändamål och undantagen från ekonomisk skogsproduktion samt 3 % som sköts med förhöjd generell hänsyn. Därtill kommer ytterligare drygt 2 % avsatt skog i form av naturresevat. Sålunda är den ekonomiskt produktiva arealen ca 26 200 ha vid bokslutstillfället.

De realisationsresultat som uppkommer vid försäljning redovisas endast i den sammantagna resultaträkningen för skog, jord och fond. Detta då de inte är hänförliga till förvaltningens disponibla rörelseresultat och därmed inte är utdelningsbara – de förs i stället till fonden.

Avverkning och skogsvård i siffror

<i>Avverkning mätt i skogskubikmeter (m³sk)</i>	<i>2024</i>	<i>Budget 2024</i>	<i>2023</i>
<i>Slutavverkning rotposter/Au</i>	63 299	73 500	81 860
<i>Slutavverkning leveransvirke</i>	1 913	1 500	2 960
<i>Gallring avverkningsuppdrag</i>	14 677	20 000	17 280
<i>Gallring leveransvirke</i>	50 318	50 000	42 665
<i>Övrig avverkning *)</i>	2 976	7 000	8 705
<i>Totalt</i>	133 183	152 000	153 470

*) varav totalt storm- och insektsskadad volym 2 134 m³sk)

Den totala avverkningsvolymen 133 183 m³sk hamnade under budget där främst slutavverkningen minskade gentemot budget. Avverkningen fördelade sig på 278 ha (333 ha 2023) slutavverkning mot budgeterat 295 ha och 1535 ha (1268 ha 2023) gallring mot budgeterat 1500 ha. Övrig avverkning 2 976 m³sk (8 705 m³sk 2023) handlade i huvudsak om, direkta skador från vind, snö och barkborre. Totala skogsskador i gallring, slutavverkning och övrig avverkning blev 2 134 m³sk (35 220 m³sk 2022, 11 760 m³sk 2023), en markant minskning från åren innan. Totala avverkningen motsvarar 4,4 m³sk/ha (5,2 m³sk/ha) vilket är ca 62 % (78 %) av tillväxten som total är ca 214 000 m³sk /år.

Slutavverkningsarealen 278 ha motsvarar den långsiktigt uthålliga avverkningen och var 20 % lägre än året innan. En förklaring till den något ökade slutavverkningsarealen året innan var att över 50 ha medelålders (50-70 år) fragmenterad granskog avverkats pga granbarkborre, torka och storm och varierar från år till år beroende på dels tvingande avverkningar pga skador dels rådande marknadsläge. Under 2024 med relativt få skogsskador, har en mer normal avverkningsplanering kunnat genomföras.

<i>Skogsvård mätt i hektar (ha)</i>	<i>2024</i>	<i>Budget 2024</i>	<i>2023</i>
<i>Plantering</i>	172	270	259
<i>Sådd</i>	51	30	123
<i>Röjning ungskog</i>	265	780	610
<i>Röjning inför gallring</i>	90	260	50
<i>Hyggesrensning</i>	173	270	134
<i>Markberedning</i>	164	290	282
<i>Gödsling/askåterföring</i>	79	50	17

Intäkter

Virkesintäkterna, vilka utgör huvuddelen av intäkterna, blev 117 134 tkr och 31 % högre än budgeterat.

Jakträttsintäkterna, 3 412 tkr där ingångna avtal räknas upp med förändringen i KPI från föregående år, blev 2 % högre än budget.

Vind- och solkraftsintäkterna blev 1 090 tkr vilket är 66 % lägre än budget. Antalet vindkraftverk på stiftets fastigheter har varit oförändrat 10 till antalet under året. Vissa fortsatta problem med driftsättningen av de under 2023 färdigställda sex verken i Ydre kommun, har bidragit till lägre produktion än väntat. Låga energipriser bidrar även till lägre intäkter.

Uthyrning av personal, (0 tkr) uteblev helt 2024.

Övriga intäkter, 1 391 tkr är svåra att budgetera då de ofta handlar om olika intrångsersättningar. Intäkterna blev ca 61 % högre än budgeterat, främst beroende på vissa bidrag rörande ersättningar för naturvårdsinriktade åtgärder.

Förändring av lager, som normalt ej budgeteras, redovisas som en vinst om 364 tkr, d v s en ökning av virkeslager vid skog och väg.

Kostnader, administration

Den totala kostnaden för administrationen, 5 756 tkr (4 471 tkr 2023) tkr, blev 17 % högre än budget. Detta beror uteslutande på att tidigare skogsarbetarkostnader efter omorganisation till naturvårdsspecialist och planerare har överförts till administrativa- (tjänstemanna-) kostnader. Skogsvårdskostnaderna nedan har minskat bl a av denna anledning.

Övrig administration utgörs bland annat av kostnader för skogscertifieringen och det med övriga stift gemensamma miljöarbetet. Kostnaden blev 48 % högre än budgeterat pga utökad planerings- och uppföljningsarbete och naturvärdesinventering.

Övriga kostnader, verksamhetskostnader

Områdets största kostnadspost, *avverkningskostnader* blev 21 % högre än budgeterat främst beroende på kostnadsökningar i skogsbruket generellt samt en stor andel gallring (1 535 ha) i yngre bestånd. Den ökade andelen hyggesfri avverkning (ca 20 %) har också bidragit till den högre avverkningskostnaden.

Skogsvårdskostnaderna blev hela 52 % lägre än budgeterat. Planerade åtgärdsarealer har skjutits fram till kommande år både pga viss resursbrist och för att åtgärdsbehoven omvärderas kontinuerligt. Generellt har skogsvårdskostnaderna minskat genom bättre planering och kostnadseffektivare genomförande vilket fortsätter att bidra till lägre kostnader än budgeterat. Till detta kommer också att vissa kostnader har bokförts som ofördelat skogsarbete som blev över ca 1 000 tkr över budget. Även den nyinrättade tjänsten naturvårdsspecialist budgeterades felaktigt under skogsvård men har bokförts korrekt under administration och köp av tjänster PLT-förvaltning

Kostnader för *inventarier och utrustning* ligger 44 % under budget och även lägre än året innan.

Kostnaden för *fastigheterna*, 4 059 tkr som huvudsakligen handlar om vägunderhåll och snöröjning, ligger 48 % över budget men 1 500 tkr lägre än 2023. Under 2023 gjordes en större satsning på att förbättra skogsbilvägar, vändplaner och upplagsplatser, vilket delvis också varit fallet under 2024. Vikten av och nyttan med bra vägar

blir alltmer viktigt för skogsbruket då klimatförändringarna lett till sämre bärighet över längre perioder av året. Med bra vägstandard erhåller vi allt större ersättningar för virkesleveranserna genom det sk åtkomsttillägget som utbetalas för virke som kan transporteras även under tjällossning eller mycket nederbörd.

Kostnaden för fastighetsförsäkringar

Skogsförsäkringen 796 tkr är 6 % över budget. Stor osäkerhet råder dock kring premiernas utveckling framöver. Kraftiga premiehöjningar var väntade inför 2020 då höjningen var hela 80 % pga ökning av stora skogsbränder och insektsangrepp. Klimatförändringarna tar ut sin rätt i ökade försäkringspremier.

Av- och nedskrivningskostnaderna – som påverkas av gjorda investeringar, avyttring av inventarier samt avskrivningstider – ökade med 6 % jämfört med budget 2024.

Ofördelat skogsarbete har ökade med 30 % jämfört med 2023 och översteg vida budget. Se förklaringar ovan rörande skogsvård och administration. Östen utgörs därutöver av utbildning, semester- och sjuklön, och övriga kostnader som inte är direkt hänförliga till avverkning, skogsvård och fastighetsskötsel. Projektarbete inom ramen för levande församlingar, och med stiftet i övrigt gemensamma verksamheter, utgör en del av dessa kostnader.

Övriga kostnader utgörs 2024 av en redovisning av en ökad skogsvårdsskuld motsvarande 3 000 tkr från 2 700 tkr till 5 700 tkr. I takt med att röjning och plantering av dessa granbarkborreavverkningar blir gjorda kommer skulden att minska ned till noll. Skuldminskningen innebär således ett positivt resultat under en kostnadspost.

Sammanfattning skogsförvaltningen

Sammanfattningsvis uppvisar skogsförvaltningen, i jämförelse med budget, 28 % högre intäkter och 5 % högre kostnader.

Resultatet på 84 857 tkr är 41 % bättre än budgeterat och 7 % högre än 2023.

Jordbruksförvaltningen

Inledning

Jordbruksförvaltningen omfattar vid bokslutstillfället 40 gårdsarrenden, 41 större sidoarrenden samt 106 mindre sidoarrenden. Därtill finns 127 lägenhetsarrenden, 11 bostadsarrenden, 39 anläggningsarrenden, 108 fiskerättsupplåtelser, 11 bostadshyror samt 12 lokalhyror. Uttryckt i markarealer handlar det om ca 4 700 ha åker och ca 1 200 ha bete. Jakt- och vissa övriga upplåtelser berör självfallet också skogsmarkens ca 29 400 ha, 2 800 skogsimpediment, 1 000 ha övrig mark samt drygt 2 000 ha vatten. Totalt är det ca 39 170 ha landareal.

Köp/försäljningar/investeringar

Köp

Under 2024 gjordes inga köp av jordbruksmark. Året präglades av en osäker marknad på grund av inflation och höga räntor detta förde med sig att utbudet av fastigheter var lågt. Ingen av de fastigheter som var till salu var av intresse för förvaltningen och arrendatorerna.

Försäljningar

2024 genomfördes en av tidigare tänkta försäljningar - Mjölby Stora Skogsjö 1:1 såldes i sin helhet. Även gårdscentrum på Västervik Hallingebergs prästgård 1:32 såldes med ca 59 ha åker/bete och skog. Vidare såldes ett antal mindre markområden främst för tomtutvidgning. Ytterligare två fastigheter som utgör gårdscentrum med en del mark var ute till försäljning enligt tidigare försäljningsbeslut. Dessa var Motala Höka 1:19 (tidigare en del av Motala Höka 1:9) och delar av Motala Försjö 2:1. Ingen av dessa fastigheter fick något bud i den storleksordningen som förvaltningen kunde acceptera. Under första hälften av 2025 kommer ett nytt försök göras att försälja dessa. Även Söderköping Sankt Anna Prästgård 1:11 (det avstyckade gårdscentrat från Söderköping Sankt Anna Prästgård 1:1) kommer att försäljas under 2025.

Investeringar

2024 var ett år som präglades av ekonomisk osäkerhet inför framtiden varför investeringsviljan hos våra arrendatorer varit något mindre än normalt. Dock påbörjades en större byggnation för uppfödning av unghöns

på Linköping Smedby 1:1. Investeringen har förgåtts av många diskussioner med arrendator och egendomsutskottet vilket resulterade i denna investering som kommer att stå klar 2025. En solcellsanläggning på Norrköping Dagsbergs-Stenbro 1:1 har kommit på plats via förvaltningens upplägg för att ge arrendatorerna möjlighet att investera i förbättringar som är positiva för miljön. Vidare genomfördes en del investeringar så som takbyte på tre mangårdsbyggnader. Vi har renoverat ett badrum i samband med att vi bytte arrendator på Motala Nässja 2:1 och här kommer vi fortsätta renoveringarna. Vi har även bytt ett kök på fastigheten Mjölby Tollstad 7:1 i samband med att en ny generation flyttade in i mangårdsbyggnaden. Även fastigheten Mjölby Järstads-Uddarp 1:1 har fått ett nytt kök och här var arrendatorn med och betalade delar av köket. Till allt ovan kommer även en mängd mindre investeringar som vi låtit göra under det gångna året, såsom inkoppling av fiber och övriga reparationer på bostadshus.

Intäkter

Arrendeintäkterna, som står för ca 90 % av de totala intäkterna, har successivt ökat under hela 2000-talet, så även 2024. Arrendeintäkterna var ca 109 % över budget vilket bland annat beror på ett nytt arrende där anbudsumman blev betydligt högre än tidigare arrendenivå på samma fastighet, till detta kommer genomslag av omförhandlade arrenden.

Trots osäkerheten kring framtida EU-stöd har vi på nya arrenden inte sett någon nedgång av arrendenivåerna. Nya arrenden, antagna på anbud, ligger fortsatt på höga nivåer. De nya stöden CAP-23 ger generellt lägre ersättningar till lantbruket men möjlighet till utökad stöd finns om brukaren är intresserad av utökade åtagande som till exempel odling av mellangröda. Vad detta kommer att innebära för arrendeutvecklingen går inte att säga idag, klart är dock att det nya CAP har gett lägre stödnivåer än tidigare.

Ett osäkrare världsläge där vi möter frågor vi inte tidigare funderat på så som ofred och matförsörjning vid ett läge av ofred har satt lantbruket på agendan. Detta medför att vi ser en starkt efterfrågan i samtliga produktionsled, utom möjligen spannmålsodlingen som idag har en stark koppling till energipriset i vår region, vilket kan förklara intresset för arrenden och betalningsviljan för dessa.

Syneavräkningar. Här noteras en pluspost som överstiger budget med nästan 80 %. Synekostnader och intäkter är i realiteten ett nollsummespel över åren då dessa är att betrakta som en balansräkning avseende fastigheternas underhållsskick. En brist som arrendatorn underlåter att åtgärda blir fakturerad av markägaren. Dessa intäkter skiftar mycket år från år.

Intäkterna från *hyresupplåtelse* ligger i nivå både med budget och föregående år. Bristande lönsamhet gör att hyresbostäderna utifrån förvaltningens strategi normalt sett går till försäljning när en hyresgäst säger upp sig. Hyresförhandlingar med hyresgästerna utförs kontinuerligt.

Allmänningssmedlen d v s utdelningarna från allmänningarna blev betydligt högre än både budget och föregående år, ca 25% högre än budget, och något högre än föregående år. Detta beror främst på virkeskonjunkturen och det höga avräkningspriset både på virke och sågtimmer.

Intäkterna för *fisket* ligger i nivå med budget men något under föregående år. I fiskeintäkterna ingår även utdelningar från fiskevårdsområdena vilka inte delar ut pengar varje år. Det är en stor variation på storleken på fiskevårdsområdenas årliga utdelning vilket gör att resultatet varierar en del mellan åren.

Under Övriga intäkter finns under 2024 inget bokfört. Här brukar t ex vissa försäkringsersättningar hamna.

Kostnader

Förvaltningens *administrativa kostnader* består till stor del av personalkostnader och övriga interna kostnader. Köp av tjänster PLT ligger väl till emot budget samtidigt som *administrativa kostnader till stiftet* ligger 25 % under budget. Ersättningen till stiftet har fluktuerat lite över åren. Här ingår bland annat revision och kostnad för gemensamma utrymmen och material.

Kostnaden för *Egendomsutskottet* ligger över föregående års kostnad men något under budget främst beroende på att en planerad resa med utskottet kommer att gå av stapeln 2025 istället för 2024.

Konsultkostnader externa ligger betydligt under budget och även lägre än föregående år. Detta förklaras av att en del av konsultkostnaderna såsom lantmäterikostnader har hamnat under övrig administration. Vidare har det ekonomiska läget bidragit till att färre nya projekt dragits igång vilket har resulterat i lägre konsultkostnader.

Hyreskostnad förvaltningslokal ligger på budget och avser kostnad för kontorsplats vilken betalas till stiftet.

Under *övrig administration* ligger kostnader bland annat för bank- och ekonomitjänster samt medlemsavgifter. Här har även en del lantmäterikostnader hamnat vilka är svåra att budgetera då handläggningen på lantmäteriet är så svår att bedöma i tid och på vilket år handläggningen sker. Dock är det naturligt att dessa kostnader fluktuerar över tid. I samband med försäljningar och byggnationer är dessa kostnader att se som en naturlig följd. Under året har ett antal fastigheter styckats av för att förbereda försäljningen av dessa.

Fastighetsunderhåll arrendegårdar. De totala kostnaderna för underhåll och övriga kostnader för arrendegårdarna överskred budget med ca 10 %. Detta får ses som en naturlig fluktuation då vissa av underhållsinsatserna inte går förutse. I denna post avses kostnader av karaktären dörr- och fönsterbyten och reparation av en mindre del av en ekonomibyggnad etc. Denna typ av underhåll är svårbudgeterad men måste utföras när behov uppstår.

Syneavräkningar arrendegårdar. Genomförda syner avräknas successivt och arrendatorerna har getts utökad tid för att bota sina brister innan slutlig avräkning. Under det här året har förvaltningen betalat ut ersättning till arrendatorer efter avräkning då de har förbättrat arrendestället jämfört med föregående synetillfälle. Det är ett pågående arbete med att syna av efter genomförda syner. Synekostnader och intäkter är i realiteten ett nollsummespel över åren då dessa är att betrakta som en balansräkning avseende fastigheternas underhållsskick.

Energibesiktning genomförs då en bostadsbyggnad bjuds ut till försäljning. Kostnaden redovisas då som *övriga kostnader arrendefastigheter*, då den utgör en del av mäklarens totala arvode.

Fastighetsförsäkringar. Försäkringskostnaderna ligger under den budgeterade kostnaden för fastigheterna och under föregående års kostnad. Under året har vi fått återbäring på försäkringspremierna vilken inte går att budgetera med varför kostnaden understeg den budgeterade kostnaden. Återbäringen är dock inte att se som en stadigt återkommande kostnadsreducering. Några fastigheter plockades bort ur försäkringen efter försäljning men samtidigt försäkrades något nybygge under året. Detta påverkade också försäkringspremien till viss del. Det har, under året, gjorts vissa justeringar i försäkringen gällande befintliga djurgårdar och förändringar i försäkringsvillkoren som ger utslag på försäkringspremien.

Fastighetsskatt. Fastighetsskatten ligger något högre än året innan och ca 10 % över budget. Här har vi inte lyckats sälja de fastigheter vi förväntade oss kunna göra under året vilket har resulterat i något högre skatt än budgeterat.

Fiske. Den försumbara kostnaden beror på att det inte genomförts någon fiskerättsutredning under året. Provfiske har genomförts inom förvaltningen.

Avskrivningarna är ca 10 % högre än budget och något över föregående år. Denna kostnad påverkas av tre faktorer: nya investeringar, inköp samt gjorda försäljningar. Även här påverkar de uteblivna försäljningarna budgeten. Vidare har det under året aktiverats tidigare investeringar som ger genomslag här. Då dessa faktorer är svåra att förutse uppstår lätt en budgetavvikelse.

Resultat och sammanfattning jordbruksförvaltningen

Årets resultat är över den budgeterade resultatet med ca 20 % och betydligt över föregående års resultat. Skillnaden mot föregående år är att ett arrende som bjöds ut på anbud resulterade i en avsevärt högre arrendeintäkt än tidigare samt att allmänningsmedlen som betalades ut var även dessa betydligt högre än de budgeterade. Föregående år fick vi ta en del oförutsedda reparationskostnader som drog ned resultatet jämfört med året innan. Under det gångna året klarade vi oss ifrån denna typ av kostnader vilket även det har bidragit till att uppnå årets resultat.

Fondförvaltningen

Prästlönefondsinnehavet har förvalts av Handelsbanken. Därtill finns en i sammanhanget blygsam del placerad i den ekonomiska vindkraftsföreningen Kyrkvinden. Inom Handelsbankens förvaltning ingår aktieinnehavet i Nordic Microcap och JamiiBora Bank Scandinavia som sedan 2021 är nedskrivet till noll. Marknadsvärdet i de onoterade innehaven tillsammans med de marknadsvärderade övriga placeringarna i Handelsbanken överstiger anskaffningsvärdet vid bokslutstillfället. Sammantaget fanns då 79,5 Mkr (59,0 Mkr 2023) i övervärden i fonden totalt.

Kapitalförvaltningen sker utifrån stiftets placeringsreglemente. En policy som, när det gäller etik och miljö, numera har samma regler som Svenska kyrkans nationella nivå. Fördelningen av tillgångsslagen utifrån marknadsvärden är vid bokslutstillfället följande:

Andel	Innehåll
100%	SHB Global dynamisk 90. Blandfond, 0-100 % globala aktier, 0-100 % räntemarknad.
0%	Onoterade aktier i Nordic Microcap, och JamiiBora Bank Scandinavia

Under året har aktieandelen i den dynamiska fonden på SHB varit relativt hög pga stadig uppgång på globala börser. HB Global Dynamisk 90 är så konstruerad att den motverkar värdeförluster över 10 % under ett och samma år genom att fonden viktat över till räntebärande investeringar vid större börsras.

Prästlönefondens bokförda anskaffningsvärde 2024-12-31 i SHB Global 90 ligger på 233,2 Mkr vilket är 1,9 Mkr över prästlönefondens bundna kapital (egentliga anskaffningsvärde) om 231,3 Mkr. Avkastningen dvs värdeökningen i fonden under året varit 11,70 %.

Resultat

Det redovisade resultatet beror helt på den realisationsvinst som faller ut vid avyttring av fondandelar. Under 2024 har en något ökad andel av den latent reavinsten tagits ut av tvingande skäl pga begränsningsregler, regler som innebär att övervärden i fonden över 40 % måste realiseras vilket var fallet i slutet av 2024. Det redovisade resultatet 11,2 Mkr är 54 % högre än budgeterat.

Direktavkastningen i fonden, beräknad som redovisat resultat (exklusive latent reavinst) ställt i förhållande till fondens genomsnittligt bokförda värde $((IB+UB)/2)$ under året, blev 4,9 %. Vid beräkningen av fondens genomsnittligt bokförda värde har justering gjorts för att eliminera effekten av att delar av dess tillgångar vid bokslutstillfället kom att ligga utanför fonden. Detta för att inte få en missvisande avkastningsprocent.

Sammanfattning fondförvaltningen

Det redovisade rörelseresultatet (utdelningar, räntor och reavinst) ligger på 11,23 Mkr. Samtidigt har de realiserade värdena, ökat från 59,0 Mkr till 79,5 Mkr. Konsolideringsgraden $(79,5 \text{ Mkr} / 231 \text{ Mkr} = 0,34)$ är 34 %. Vid konsolideringsgrad över 40 %, genomförs avyttring i fonden varvid reavinst genereras och resultatet ökar.

Vision och uppdrag

Förvaltningen av prästlönetillgångarna tar sin utgångspunkt i stiftsorganisationens gemensamma strategidokument.

Goda förvaltare – förvaltar jord och skog på ett hållbart sätt så att sociala, ekologiska och ekonomiska värden skapas.

Vision och uppdrag för Linköpings gemensamma stiftsorganisation

Visionen för Linköpings stiftsorganisation är levande församlingar.

Detta uttryck sammanfattar det goda liv som levs i församlingarna idag och den längtan efter fördjupning, utveckling och engagemang som finns i denna riktning. Uppdraget är att genom tillsyn, främjande och förvaltning samarbeta med församlingar och pastorat för att främja församlingars liv som växtplatser för kristen tro och liv. Strategin för arbetet med att stödja församlingar och pastorat i växt och liv är att använda de rörelser som beskrivs i det s k kyrkosynsmaterialet.

Miljöredovisning skogsförvaltningen

Miljöpolicy

Enligt gällande policy är skogsbruket dubbelcertifierat enligt PEFC™ (Programme for the Endorsement of Forest Certification Schemes™) och FSC® licens nr FSC-C014110 (Forest Stewardship Council®). När det gäller prästlönefondens förvaltning tillämpas stiftsfullmäktiges placeringsreglemente samt egendomsutskottets policydokument/styrdokument. Det övergripande målet för förvaltningen av prästlönetillgångarna som det framställs i "Linköpings stifts färdplan för klimatet 2022-2026" ; *"Kristen tro och livssyn säger att allt liv har skapats av Gud och är heligt. Människans uppdrag är att med ansvar bruka och bevara skapelsen som skapad medskapare. Omsorgen om naturen gäller särskilt arter vars överlevnad hotas. Biskopsbrevet skriver här om oikos och ekonomi – det gemensamma hushållet. Oikos är grekiska för hus, hushåll eller familj och från det ordet har vi fått både ordet ekologi och ordet ekonomi, dvs både läran om samspelet i vårt gemensamma hem och kunskapen om hur vi hushållar med resurserna. Stiftet förvaltar prästlönetillgångarna. Förvaltningen ska ske på ett etiskt försvarbart sätt i enlighet med kyrkans grundläggande värderingar och ge bästa möjliga uthålliga totalavkastning."*

Kyrkans färdplan för klimatet

En med övriga stifts PLT-förvaltningar framtagen gemensam strategi och bidrag till Svenska kyrkans klimatstrategi/färdplanen ligger till grund för Linköpings stift egna arbete med den klimatstrategin där PLT bidrar med effekt och leveransmål för skog och jord.

Effekt mål, vi vill...

- E14 efterlämna positiva avtryck i de marker vi äger och brukar så att livet och dess processer skyddas uthålligt, den biologiska mångfalden bevaras och kulturmiljövärden och sociala värden värnas. Svenska kyrkans mark i Linköpings stift ska därför skötas med stor hänsyn till naturliga processer och biologisk mångfald och med insikt om markens olika dimensioner som källa till livsmedel och råvaror, som källa till upplevelser och gudsnärvaro och som en mångfald av ekosystem med egen rätt att existera.
- E15 att riskerna i samband med klimatförändringar har analyserats och skyddande åtgärder har vidtagits. Vikten av kolinlagring i skog och mark ska prioriteras högt för maximalt möjlig klimatnytta, men ekologisk-, andlig-, social- och ekonomisk hållbarhet ska alltid beaktas och balanseras mot varandra.
- E16 att egendomsförvaltningens totala verksamhet, ska vara fossilfri senast 2030. Kraven på fossilfrihet på entreprenörer är höga och fossilfritt ska främjas och stöttas ute hos våra arrendatorer.

.... Vi ska och gör....

- fortsätter arbeta inom egendomsförvaltningen med egenproduktion av energi, arbetar med pollinering/ biodiversitet/områdesskydd/fördjupad nyckelbiotopsinventering samt använder metoder och projektutveckling för minskad klimatpåverkan inom jord- och skogsbruk.
- slutfört nyckelbiotopsinventering av samtlig mark samt sammanställt och skall tillgängliggöra resultaten.
- håller på att ta fram en tydlig övergripande skogsstrategi baserad på vetenskap som tar hänsyn till nationella miljömål, de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030, Parisavtalet och långsiktig klimatanpassning. Kraven i FSC och PEFC-certifieringarna ska ses som och är absoluta lägsta krav och dessa har hittills uppfyllts på ett tillfredsställande sätt

- anpassar skogsvårdsplaner, traktdirektiv, riktlinjer för entreprenörer liksom andra styrande dokument och riktlinjer för allt arbete i skogen så att de går i linje med en ny skogsstrategi. Ett samlat åtgärdsprogram för miljö- och klimat inom området håller på att tas fram.
- fortsätter och intensifierar samverkan med länsstyrelserna inom stiftet för aktiva åtgärder för nyckelbiotoper, skyddad skog och ansvarsarter. Relevanta nyckeltal visar att detta har utvecklats och trenden är tydlig. Ökad andel avsatta skogar och ökad andel reservat, ökad andel hyggesfria metoder. Noggrannare inventeringar inför avverkning mm.
- utökad samverkan med expertmyndigheter, lärosäten och entreprenörer för projekt som ökar skogens- samt skogs- och jordbruksmarkens resiliens och kollagrande förmåga, exempelvis genom återställande av våtmarker.
- genomför och deltar i projekt i bred samverkan för att öka kunskapen om nya bruksmetoder, växtmaterial och strategier för att se effekten på klimat, biologisk mångfald och ekonomi. "FRAS", "Hyggesfrikollen" är exempel på vårt deltagande.
- genomföra strategiska investeringar/projekt i anläggningar som medför ökad ekologisk produktion och ökad produktion av förnybar energi. En inventering av och förslag på de mest ekonomiskt och miljömässigt intressanta objekten ska göras och presenteras senast 2024. Till 2026 ska ett antal investeringar redovisas. 2000 ha solparksavtal, batterianläggningar är byggda. 85 ha naturvårdshuggningar mm.
- vi ska genomföra en utredning om möjligheterna för egen produktion av biokol för användning som markförbättrare och kolinlagring på kyrkogårds-/trädgårdsmark liksom på jordbruksmark.
- vi ska och har börjat utveckla informationen på Linköpings stifts webb med fokus på allt arbete som görs inom miljö, klimat och hållbarhet. Årsberättelsen innefattar ett grönt bokslut vilket samtliga stift har påbörjat ett gemensamt arbete med. Exempelvis ska beskrivning av naturvårdsskogar (eller länkar till dessa) finnas inklusive karta, nyckeltal, mål och måluppfyllnad redovisas, naturvårdsinsatser beskrivs inklusive resultat.
- genomföra årliga guidningar/dagar där verksamhet, energisatsningar, naturvårdsinsatser och resultatet av dessa visas upp för kyrkans anställda och för allmänhet.

Ökad självförsörjning livsmedel

I Västerviks kommun pågår sedan 2021 ett projekt med syfte att etablera en ny livsmedelsindustri. Linköping stifts bidrar och möjliggör detta projekt genom ett större markbyte där syftet är att kunna arrendera ut 100-160 ha skogsmark för denna etablering. Plan- och projekteringsarbete pågår för fullt och projektet planeras komma i gång med livsmedelsproduktion tidigast 2026. Detaljplanearbetet har dessvärre dragit ut på tiden och huruvida produktion kan komma igång under 2026 är fortfarande oklart.

Koncept, Målsättning och Vision

- Att äta mer grönt och fisk och mindre framför allt importerat kött i kombination med att investera i industriellt, hållbart samt cirkulärt tänkande och därmed bidra till en långsiktig hållbar livsmedelsförsörjning. Göra det möjligt att säkerställa självförsörjningsgraden av livsmedel i Sverige.
- Målet på kort sikt är att etablera tomat- och fiskproduktion tillsammans med förnybar energiproduktionsanläggning och att erbjuda betydande arbetsmöjligheter lokalt. Skapa arbetstillfällen för 300-500 personer inom en 5-årsperiod.

- Visionen är att skapa en autonom Food Park för mat som tillsammans med FoU och inkubatorverksamhet skapar en unik möjlighet till global expansion. Att i en nära framtid positivt påverka de globala hållbarhetsutmaningarna.

Storskaliga solcellsparker inom Svenska kyrkan

En omfattande upplåtelse av framförallt skogsmark i samtliga stifts PLT-fastigheter i syfte att möjliggöra produktion av fossilfri el motsvarande minst kyrkans egen konsumtion el, pågår i flera stift där Linköpings stift i princip har genomfört detta till fullo med ca 2000 ha upplåten mark där minst 500 ha av dessa bör kunna bli godkända och bebyggda. Detta är ett av nationella nivån delvis finansierat utvecklingsprojekt inom ramen för klimatstrategin. Projektet leds och drivs av egendomsförvaltningarna i de flesta stift.

Utredningar rörande CO₂- och miljökrediter.

Linköpings stift utreder möjligheten till en marknadsbaserad handelslösning för ekologisk kompensation och naturbaserad klimatkompensation som samtidigt gynnar den biologiska mångfalden och ekosystemen. Utmaningen som den biologiska mångfalden står inför idag, i kombination med klimatfrågan, har skapat en enorm efterfrågan på storskaliga åtgärder som både stödjer biodiversiteten och minskar växthusgaser i atmosfären. Samtidigt ska åtgärderna ge markägarna säkra inkomster till ett pris som marknaden är villig att betala. En utredning gjord av det tyska konsultföretaget Ocell GmbH för stiftets räkning visar på betydande inkomstmöjligheter för stiftet. Staten har i olika utredningar antytt liknande möjligheter inom ramen för Sveriges egna åtaganden på miljö- och klimatsidan. Vad detta slutligen leder till är för tidigt att säga. Inom en snar framtid siktar dock stiftet på att i samverkan med nationell nivå och övriga stift finna en lämplig lösning för kyrkan. Allt detta skall också ses i perspektivet av kyrkans pågående utredning om framför allt skogens framtida skötsel inom kyrkan.

Uppnådda mål

Inom Linköpings stift har arrendeavtal för byggnation av solparker tecknats på ca 2 000 ha skogs- och impedimentmark. I dagsläget är det inte troligt att ytterligare områden i Linköpings stift för solparker står att finna då omfattande utredningar och analyser av all mark är genomförd och slutförd under 2024.

De två mindre batterianläggningarna som planerats vid solparkerna på Aneby Assjö 2:1 och Eksjö Höreda 3:1 blev i princip färdigbyggda under 2024 och beräknas komma i drift under mars 2025 då slutbesiktningen godkändes i februari 2025.

Den planerade solparken om ca 50 ha, på Grevekulla 1:7 i Ydre, fick länsstyrelsens tillstånd sent 2023. European Energy, som färdigställt vindkraftsparken på samma fastighet, förväntas nu komplettera vindparken med en solcellsanläggning och därmed tillskapa en av de största sk hybridparkerna i Sverige. Ett slutligt beslut om investering och start av byggnation av denna solpark väntas fattas i mars/april 2025.

Som ett led i klimatstrategin/färdplanen och under pågående delvis starkt polariserade debatten om skogsbruket, startade Linköpings och Växjö stifts PLT 2021 ett arbete med att utarbeta ett "20-punktsprogram" för skogsbruket i stiftet. Syftet är att utveckla skötselmetoder och åtgärder som gynnsamt påverkar klimatutvecklingen, miljömässiga-, sociala- och andliga värden. Programmet har presenterats för övriga stift. Arbetet med de åtgärder som programmet innehåller har på intet sätt stannat av men har av utredningsmässiga skäl inte offentliggjorts eller till fullo beslutats om. Kyrkostyrelsens utredning om förvaltning av skog och jord kom i gång först sommaren 2023 och blev klar och presenterades september 2024. Nu handläggs 1200 remissvar av kyrkokansliet som väntas lägga förslag till beredning av kyrkomötet under juni samt eventuella beslut till kyrkomötet november 2025. Inventeringen av skogar med höga naturvärden blev klar hösten 2023. Skogsstyrelsen fick 2019, av skogsförvaltningen, i uppdrag att inventera stiftets samtliga nyckelbiotoper och områden med höga naturvärden. Det innebär en fullständig beskrivning med tillhörande åtgärdsförslag och prioriteringsordning. Ett resultat av detta efter nästan fyra års inventering, visar på en ökning av den skyddsvärda skogen med flera procentenheter, närmare 1 000 ha produktiv skogsmark ytterligare kommer sparas och undantas från slutavverkning. Sammantaget är nära 15 % av stiftets skogar sparade och kommer inte att slutavverkas.

Det Norske Veritas (DNV) har genomfört revision avseende både FSC® och PEFC™ samt ISO-14000 med mycket positiva resultat utan någon större avvikelser. Stiftet har uppnått målet inom certifieringen om att mer än 5 % av den produktiva skogsarealen skall bestå av lövdominerade skogar. Målsättningen är att öka lövinblandningen i all skog där så är möjligt.

Körskador hålls på en låg nivå vilket stiftens lyckats med under de senare åren även om körskador tyvärr ibland fortfarande uppstår.

Riktade skötselåtgärder i skogar med höga naturvärden genomförs på ca 3 % av stiftets NS-bestånd årligen. (NS=Naturvård-Skötsel). Dessa åtgärder kommer att öka betydligt de kommande åren.

Ett flertal bidragsberättigade åtgärder, bl a restaurering av ett 40-tal områden med höga naturvärden har genomförts under 2024. Övriga icke bidragsberättigade områden har också att åtgärdas.

Vätning av torvmarker och andra våtmarksåtgärder som syftar till att både minska utsläpp av växthusgaser och öka biologisk mångfald pågår och har ökat något under 2024. En översyn av dikade skogbevuxna torvmarker genomförs för att bedöma och planera för ytterligare återvätning. En delvis avgörande faktor i hur snabbt och hur stora arealer som kan komma att återvätnas är de affärsmässiga möjligheter som gäller idag och de som kan tänkas gälla i en snar framtid. Marknaden för miljö- och klimatkompensationsåtgärder utvecklas i snabb takt.

Uppföljning av naturvårdshänsyn vid förnygringsavverkning enligt KUSK, en utvärderingsmodell som sedan 2012 genomförs av Hushållningssällskapet och utförs årligen, har även genomförts under 2024. Samtliga stift följs upp och en positiv trend kan ses över åren från 2012.

Solcellsparkerna, Eksjö Höreda 3:1 och Aneby Assjö 2:1, har producerat ca 630 000 kWh under 2024. En lägre produktion och intäkt jämfört med åren innan beroende på väder och elpriser. Anläggningarna som också ägs av stiftets prästlönetillgångar, har varit i funktion hela året.

Naturresevat / Natura 2000-områden

Statens minskade budgetanslag för bildande av bland annat resevat har bidragit till färre nya resevatsbildningar under året. En resevatsbildning blev dock genomförd under 2024, Tranås Kungshult 1:5 ca 14 ha skogsmark. Däremot fortsatte överläggningar och förhandlingar om ett flertal resevat inom stiftet fortsatt under 2024. Det rör sig om skogar på Ydre Skuru 1:1, Hultsfred Gårdveda 1:3 och Salsnäs 1:1 samt Västervik Törnsfalls Prästgård 1:6.

Dessa områden samt ytterligare områden utgör ca 100 ha skogsmark med höga naturvärden som staten förväntas ersätta med intrångsersättning. Skogen är således kvar som prästlönetillgång och ägs inte av staten.

Utvärdering "Levande församlingar" 2024

Inom egendomsförvaltningen har stiftets vision om levande församlingar och stiftets strategidokument inneburit ett positivt lyft. Numera upplevs förvaltningens kärnverksamhet, mer än någonsin, som en del i det större sammanhanget där förvaltning av jord, skog och fastigheter på ett gott sätt kan bidra till stiftets samlade mål och arbete.

Vissa år genomförs många riktade insatser (**Levande församlingsåtgärder**) ute i församlingarna medan de andra år blir lite färre. Under 2024 har ett mindre antal riktade insatser/bidrag gjorts, bl a en som har bidragit till genomförandet av Novemberkåsan i Eksjö på Hagersryd 5:1. Flertal informationsmöten har hållits ute i församlingarna, som främst har rört klimat- och miljöarbetet. Det har också handlat om information om de sol- och vindkraftsutredningar som pågår samt information rörande skogsutredningen.

Klimat effekter av skogsbruket år 2024, Linköpings stifts prästlönetillgångar

(En rapport framtagen av prof. Rolf Björheden, seniorforskare, Skogforsk)

Linköpings stift förvaltar drygt 30 000 hektar produktiv skogsmark. Med denna resurs följer ett ekonomiskt ansvar, liksom krav på bevarad biodiversitet och att skogen kan erbjuda attraktiva rekreative miljöer. I Sverige utgör dessutom skogsbruk vårt kanske viktigaste verktyg för att motverka klimatförändring till följd av ökad halt koldioxid i atmosfären. Skogen binder koldioxid vid sin tillväxt och skogsprodukter kan ersätta de fossila kolföreningar som orsakar klimatförändringen. Därför ägnas en särskild uppmärksamhet åt kolbalansen i stiftets skogar. Kolbalansen avgör, tillsammans med substitution av fossila produkter, skogens klimatpåverkan. Endast produktiv skogsmark ingår i analyserna, eftersom detta är den areal skogsförvaltaren påverkar.

Klimatinriktade analyser av stiftets skogsskötsel har genomförts under fem års tid. Därför görs även ett försök att identifiera och beskriva trender i stiftets skogsbrukande.

Stiftets skog är en kolsänka. Lagret av kol ökade under 2024 motsvarande 117 500 ton CO₂

Virkesförrådet år 2024, inklusive döda träd, är nära 5,9 miljoner m³sk. Det motsvarar 8,2 miljoner ton koldioxid. År 2024 tillväxte skogen med 214 000 m³sk. Efter avdrag för avverkning, totalt 133 200 m³sk, ökade virkesförrådet i stiftets skog med 80 600 m³sk, motsvarande 117 000 ton CO₂. Förrådet av kol i skogsmarken är stort. Det motsvarar 5,9 miljoner ton CO₂, men ökar endast långsamt. Den totala kolsänkan i skog och mark ökade 2024 motsvarande 117 500 ton CO₂.

Virket sänkte utsläppen av fossil CO₂ med nära 124 000 ton

Direkta substitutionseffekter av det virke som försålts under året minskade utsläppen av fossil koldioxid med 123 800 ton. Siffran kan ökas om mer av tillväxten avverkas liksom om en större del av de avvergade trädens biomassa togs tillvara, till exempel i form av skogsbränsle, en resurs som inte utnyttjats fullt ut. Klimatnyttan av stiftets skogsbruk kan även ökas genom skötselåtgärder för att öka tillväxten - och därmed kolinbindningen.

Skogsbruk och virkestransporter ger måttliga utsläpp – totalt ca 1 450 ton/år

Skogsbruk och transporter medför utsläpp av fossil koldioxid från fordon, maskiner, plantskolor etc. Utsläppen från skogsbruksarbeten är totalt sett mycket låga i jämförelse med de positiva bidragen från skog som kolsänka, genom lagring av kol i produkter och ersättning av fossilintensiva produkter.

Störst utsläpp kommer från virkestransport och väghållning som står för hälften av utsläppen. Avverkning och terrängtransport ger ca 40 % och skogsvårdsarbeten (som markberedning, plantering och röjning) omkring 10 %. Under 2024 var utsläppen av fossil koldioxid ca 1 450 ton. Det är något lägre än tidigare år, trots sänkt reduktionsplikt, och beror på lägre avverkningsnivå.

Trender - ökande naturhänsyn och höjda virkesförråd.

Andelen skog med förhöjd miljöanpassning har ökat kraftigt. Idag brukas 20 procent av skogen med förstärkt hänsyn, med naturvårdsinriktad skötsel eller lämnas helt orörd. Det är betydligt över genomsnittet i Sverige och är positivt för rekreation och biodiversitet. Nackdelar kan vara att stiftet bidrar med mindre virke till samhällsekonomin och till den gröna omställning som på sikt krävs för att motverka klimatförändringen.

Stiftet har under perioden 2019-2024 endast avverkat omkring 70 procent av tillväxten och virkesförrådet har under perioden ökat från 169 till 185 m³sk/ha, vilket ger positivt avtryck i kolbalansen. Men denna utveckling kan givetvis inte pågå någon längre tid. Ur klimatsynpunkt är det fördelaktigt med en skötsel där den årliga tillväxten balanseras av avverkning och övriga avgångar och där virkesskörden utgör huvuddelen av denna balanspost.

Utvärdering/miljöredovisning jordbruksförvaltningen

Ekologiskt brukade arrendegårdar

Driftsinriktningen på gårdarna avgörs av arrendatorerna själva eftersom dessa har fri bruksrätt enligt avtalen. Egendomsutskottet har antagit stiftsstyrelsens inriktningsbeslut, som lyder; "Stiftsstyrelsen anser att kyrkan som jordägare bör undvika att tvinga arrendatorerna till en produktionsinriktning som inte sammanfaller med arrendatorns intresse. I det fall en arrendator själv önskar att övergå till ekologisk odling skall detta naturligtvis gillas. Den ekonomiska stimulansåtgärden ges dock av staten och EU, via bidrag. Stiftsstyrelsen anser vidare att vid utannonsering av arrenden i skogsbygd bör ingående prövas om inte gården måtte kunna odlas ekologiskt och om man därvid finner att så är fallet, ge företräde för arrendator som odlar ekologiskt om inte starka skäl talar mot detta. Några direkta ekonomiska stimulansåtgärder med kyrkliga medel för att nu direkt lägga om drift till ekologisk odling kan och må ej ske med hänvisning till skäl som framförts tidigare. Stiftsstyrelsen finner att frågan om vilken drift prästlönefastigheterna skall ha, må avgöras av stiftets egendomsutskott efter de påpekande som gjorts med anledning av denna motion".

Det finns ett antal arrenden som helt eller delvis brukas ekologiskt men som tidigare nämnts är det arrendatorns intresse och bruksfilosofi som styr brukandet av arrenderad mark. Investeringar för att underlätta ekologisk odling sker på initiativ av arrendatorn varför denna typ investeringar inte sker vid förfrågan. Under de senaste åren har ekonomin och resultaten för de ekologiska lantbrukarna minskat drastiskt och på butiks-hyllorna i livsmedelsbutikerna har det ekologiska utbudet minskat. Det upplevs som att gemeneman som tidigare gärna köpte ekologiskt har gått från att köpa ekologiska livsmedel till att föredra närodlat livsmedel.

En minskad köpkraft och efterfrågan har gjort att avsättningen för de ekologiska livsmedlen sjunkit och därmed resultaten hos de ekologiska lantbrukarna. Detta ser vi resultatet av även i jordbruksförvaltningen då antalet ekologiska gårdar stadigt minskar. Detta är en tydlig indikation på vart marknaden nu styr. Med tydligare stimulanser från beslutsfattarna gällande jordbrukspolitiken och livsmedelsstrategier kan ekologiska trenden på sikt vända. Det är då en naturlig följd att även Prästlönetillgångarnas lantbrukare följer den trenden.

Jordbruksförvaltningen kommer att under året genomföra en arrendatorsträff som syftar till utbildning av vad som kan och bör göras i odlingslandskapet för att öka på den biologiska mångfalden. Här planeras "Greppa näringen" som tillhandahålls av Länsstyrelsen.

Det sedan tidigare påbörjade projektet där Prästlönetillgångarna vill underlätta för de arrendatorer som önskar minska sina klimatavtryck har delvis avstannat. Dock har referensgruppen med våra lantbruksarrendatorer, som väl speglar våra olika brukningsinriktningar, tidigare jobbat med att ta fram ett program som skulle vara intressant för arrendatorerna att hoppa på och som skulle vara positivt för klimatet och arrendatorerna. Gruppen har bland annat kommit fram till att PLT bland annat ska titta på en lösning där vi kan underlätta för de arrendatorer som vill bygga en solenergianläggning på sin arrendegård. Denna lösning är på plats och har resulterat i att ca 5 st gårdsanläggningar på ladugårdstak har byggts. PLT är även med och underlättar ekonomiskt för de arrendatorer som vill byta ut sin oljepanna till spannmålstorken till t ex flispanna eller vill öka de blommande kantzonerna och andra områden som är svårbrukade.

Deltagande i försök avseende ökande mullhalt i jordbruksmark

Under 2023 startades ett projekt upp tillsammans med ett företag som tillhandahåller en restprodukt från träindustrin, tränull. Prästlönetillgångarna i Linköpings stift har plockat fram en gård med jordart som passar för detta projekt och en arrendator som ser positivt på detta försök. Projektet syftar till att förbättra strukturen på "strukturesvaga" jordar för att därigenom öka på skördar och därmed binda mer kol i marken. För utvärdering av projektet har vi till vår hjälp ett Lantbrukskonsultbolag. Projektet väntas pågå under två till tre års tid. Första provtagningsåret var hösten 2024, dock har vi inte fått något resultat från denna provtagning ännu.

Utvärdering av medels- och fondförvaltningen

Egendomsförvaltningens finanspolicy och placeringsregler omfattar samma etiska och miljömässiga placeringsregler som Svenska kyrkans nationella nivå. Placeringarna granskas årligen av oberoende part. Under 2024 har värdet ökat med 11,7 % (11,3 % 2023) vilket gör att det samlade realiserade värdet i prästlönefonden (efter årets vinst ca 11,2 Mkr (2,7 Mkr) vid årsskiftet är ca 79,5 Mkr. Fondens sk konsolidering var vid årsskiftet ca 135 %, dvs marknadsvärdet var 35 % över bokförda värdet 218 Mkr. Balanserade vinstmedel om 41,3 Mkr är placerade i räntefond i Handelsbanken och företagsobligationsfond i Carnegie.

Resultaträkning 2024 Skogsförvaltning (belopp i tkr)

Rörelsens intäkter 2024	tkr	% anslag	Budget 2024	Resultat 2023
Virkesförsäljning	117 134	131%	89 500	107 914
Jaktarrenden	3 412	102%	3 350	3 098
Vind- och solkraft	1 009	34%	2 950	940
Uthyrning personal	0	0	0	0
Övriga intäkter	1 391	161%	865	3 727
Förändring av lager	364			-756
SUMMA INTÄKTER	123 310	128%	96 665	114 923
Kostnader				
Administration				
Köp av tjänster PLT förvaltning	-3 908	118%	-3 320	-3 140
Adm ersättning Stiftet	-341	79%	-430	-280
Egendomsutskottet	-111	79%	-140	-73
Hyreskostnader mm förvaltningslokaler	-139	77%	-180	-156
Bidrag externa organisationer	-148	148%	-100	-54
Övrig administration	-1 109	148%	-750	-768
Summa administration	-5 756	117%	-4 920	-4 471
Övriga verksamhetskostnader				
Avverkning	-16 293	121%	-13 500	-14 366
Skogsvård	-5 938	48%	-12 300	-8 469
Jakt	0	0	-5	0
Inventarier och utrustning	-282	56%	-500	-426
Fastigheter	-4 059	148%	-2 750	-5 549
Fastighetsförsäkringar	-796	106%	-750	-755
Vindkraft	-104	130%	-80	-44
Uthyrning personal	0	0	0	0
Ofördelat skogsarbete	-1 311	438%	-300	+1 000
Övriga kostnader (Skogsvårdsskuld)	-3 005	429%	-700	
Summa övriga kostnader	-31 788	103%	-30 885	-28 789
SUMMA KOSTNADER	-37 544	105%	-35 805	-33 260
Avskrivningar	-909	106%	-860	-877
RÖRELSERESULTAT	84 857	141%	60 000	80 786
Rörelsemarginal	69%		56%	70%

Resultaträkning 2024 Jordbruksförvaltningen (belopp i tkr)

Rörelsens intäkter	2024	% anslag	Budget 2024	Resultat 2023
Arrenden	22 038	109%	20 250	21 050
Syneavräkning arrendefastigheter	267	178%	150	-198
Hyesupplåtelser	549	104%	530	528
Allmäningsmedel	2 018	126%	1 600	1 686
Fiske	216	98%	220	254
Övriga intäkter	0	0%	80	0
SUMMA INTÄKTER	25 088	110%	22 830	23 320
Kostnader				
Administration				
Köp av tjänster PLT förvaltning	-1 462	102%	-1 435	-1 419
Administrativ ersättning till Stiftet	-514	75%	-685	-438
Egendomsutskottet	-111	79%	-140	-73
Konsultkostnader externa	-105	35%	-300	-244
Hyeskostnad förvaltningslokaler	-91	96%	-95	-72
Övrig administration	-348	166%	-210	-199
Summa administration	-2 631	92%	-2 865	-2 445
Övriga kostnader				
Reparation och underhåll arrendefastigheter	0		0	0
Syneavräkning arrendefastigheter	-118	39%	-300	-68
Energibesiktning	0		-100	0
Övriga kostnader arrendefastigheter	-2 491	138%	-1 800	-3 621
Reparation och underhåll övriga fastigheter	-64	13%	-500	-112
Övriga kostnader övriga fastigheter	-0	0%	0	-0
Fastighetsförsäkringar	-627	87%	-720	-665
Fastighetsskatter	-702	111%	-635	-694
Fiske	-3	10%	-30	-3
Övriga kostnader	-19	38%	-50	-7
Summa övriga kostnader	-4 024	97%	-4 135	-5 170
SUMMA KOSTNADER	-6 655	95%	-7 000	-7 615
Avskrivningar	-5 897	108%	-5 450	-6 037
RÖRELSERESULTAT	12 536	121%	10 380	9 668
Rörelsemarginal	50%		45%	41%

Resultaträkning 2024 Fondförvaltningen (belopp i tkr)

Intäkter	2024	% anslag	Budget 2024	Resultat 2023
Handelsbanken	11 151	186%	5 981	2 668
RÖRELSENS RESULTAT	11 151		5 981	2 668

Resultaträkning 2024 (skog-, jord-, fond- och finansnetto tillsammans)

Intäkter prästlönefastigheter	147 830		119 495	136 538
Avkastning prästlönefond	11 151		5 981	2 668
Resultat vid avyttring av prästlönefastigheter	3 126		0	26 892
Övriga rörelseintäkter	203		0	2 469
Förändring av lager	364		0	-756
SUMMA RÖRELSENS INTÄKTER	182 674		125 476	167 811

Rörelsens kostnader

Kostnad för varor, material och vissa köpta tjänster	-25 009		-23 245	-21 524
Kostnader för inhyrd personal	-7 924		-7 500	-7 413
Övriga externa kostnader	-11 489		-12 000	-13 647
Personalkostnader	-75		-60	-77
Avskrivning materiella anläggningstillgångar	-6 806		-6 310	-6 983
Övriga rörelsekostnader				
SUMMA RÖRELSENS KOSTNADER	-51 303		-49 115	-49 644

RÖRELSERESULTAT	131 371		76 361	118 167
Resultat från finansiella investeringar				
Resultat från finansiella anläggningstillgångar	3 289		5 700	9 771
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter	6 520		1 000	4 789
Räntekostnader och liknande resultatposter	-121		-20	-108
SUMMA RESULTAT FINANSIELLA INVESTERINGAR	9 688		6 680	14 452
RESULTAT EFTER FINANSIELLA POSTER	141 059		83 041	132 619
Bokslutsdispositioner	-6 400		-	-7 200
RESULTAT FÖRE SKATT	134 659		83 041	125 419
Skatt på årets resultat	-10 395		-7 000	-7 666
ÅRETS RESULTAT	124 265		76 041	117 753
Värdesäkring enligt KO 46:11	-3 238		-11 000	-10 813
Omföring realisationsresultat				
Försäljning prästlönefastigheter	-22 994		-	-26 892
DISPONIBELT RESULTAT FÖR UTDELNING	98 033		65 041	80 049

Balansräkning – tillgångar

TILLGÅNGAR (tkr)	2024-12-31	2023-12-31
TILLGÅNGAR		
Anläggningstillgångar		
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>		
Prästlönefastigheter	1 035 682	1 023 521
Inventarier, verktyg och installationer	2 434	2 079
Pågående nyanläggningar prästlönefastigheter	16 565	1 068
	1 054 681	1 026 668
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>		
Prästlönefondsmedel	233 270	221 452
Andra långfristiga värdepappersinnehav	57 202	51 416
Andra långfristiga fordringar	25 028	21 260
	315 500	294 128
Summa anläggningstillgångar	1 370 181	1 320 796
Omsättningstillgångar		
<i>Varulager m m</i>		
Råvaror och förnödenheter	506	142
<i>Kortfristiga fordringar</i>		
Kundfordringar	9 424	2 718
Övriga fordringar	1 349	1 326
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	10 752	929
	21 525	4 973
<i>Kassa och bank</i>	101 441	103 290
Summa omsättningstillgångar	133 472	108 263
SUMMA TILLGÅNGAR	1 493 653	1 429 201

EGET KAPITAL OCH SKULDER**Eget kapital*****Bundet eget kapital***

Prästlönefastighetskapital	1 042 972	1 032 195
Prästlönefondskapital	231 340	215 885
	1 274 312	1 248 080

Fritt eget kapital

Balanserad vinst eller förlust	51 168	41 119
Årets resultat	98 033	80 049
	149 201	121 168
Summa eget kapital	1 423 513	1 369 248

Obeskattade reserver	31 500	25 100
-----------------------------	---------------	---------------

Avsättningar	5 700	2 700
---------------------	--------------	--------------

Kortfristiga skulder

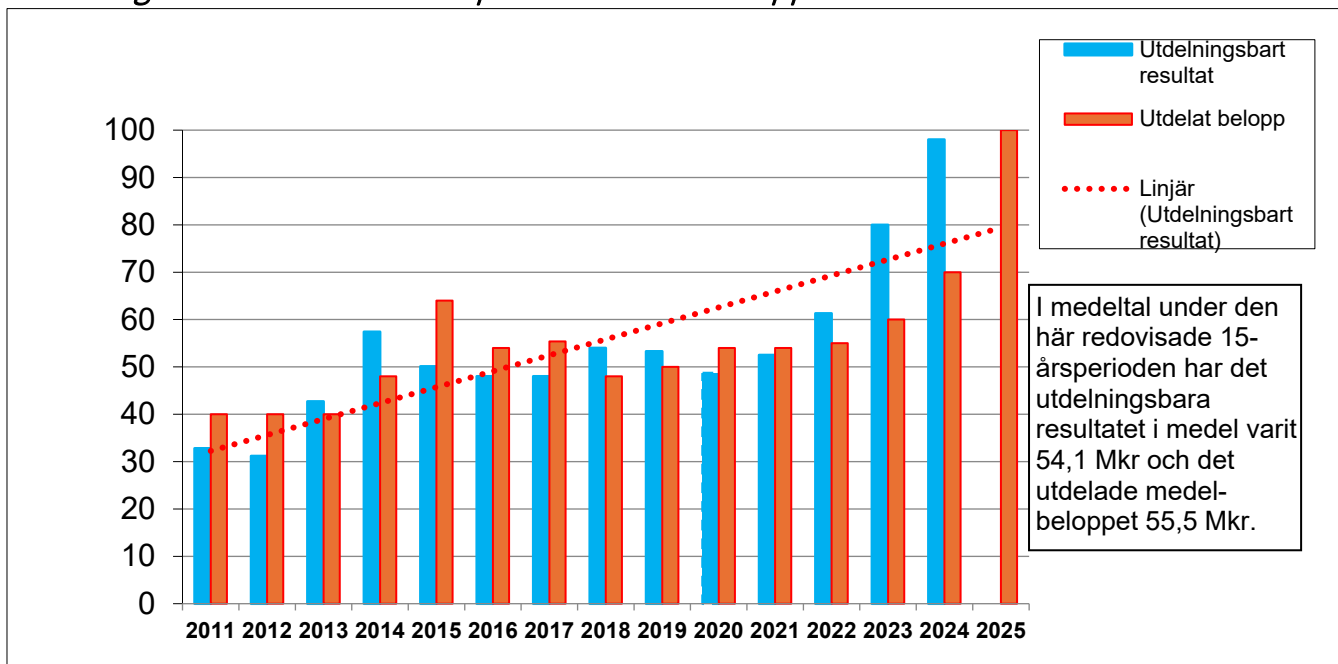
Leverantörsskulder	8 986	6 335
Övriga skulder	14 786	19 308
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	9 168	6 510
Summa kortfristiga skulder	32 940	32 153

SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER	1 493 653	1 429 201
---------------------------------------	------------------	------------------

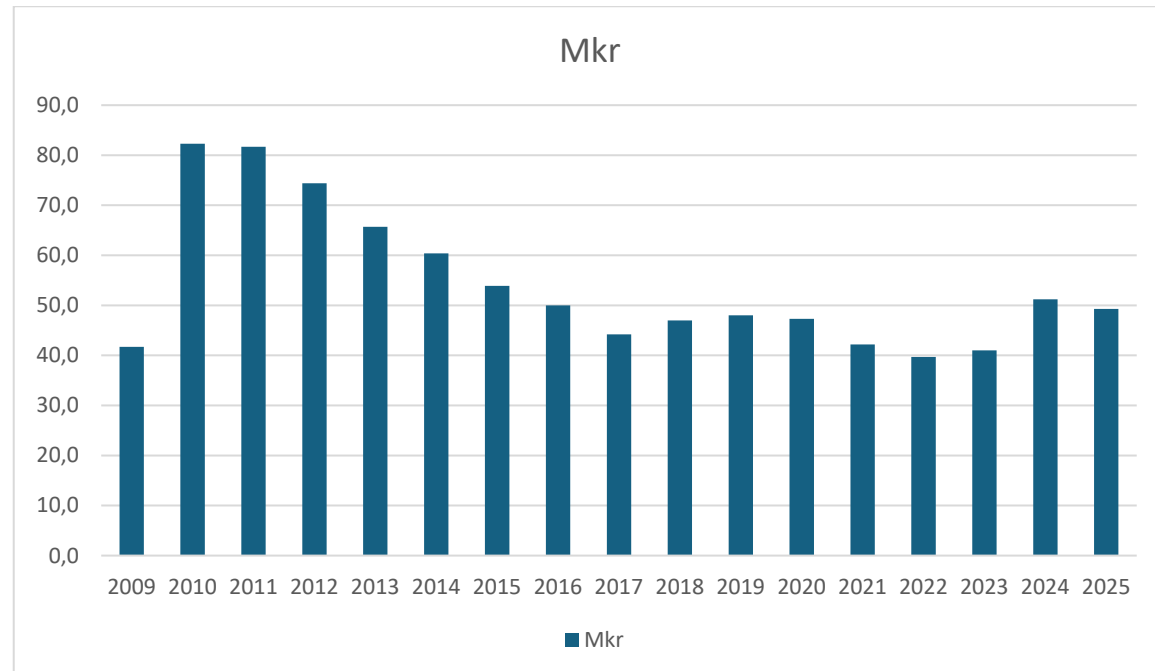
Flerårsöversikt

Flerårsöversikt	2024	2023	2022	2021	2020
Rörelsens intäkter, Mkr	183	168	147	222	111
-varav resultat vid avyttring av prästlönefastigheter, Mkr	23	27	16	112	16,7
Årets resultat Mkr exkl skatt, reavinst, bokslutsdisp.	124	118	96	74	70
Skog	85	80	71	38	34
Jord	13	10	12	10	13
Fond	11	2	1	9	6
Utdelningsbart årsresultat	98	80	61	52	49
Förslag till utdelning efterföljande år i juni	100	70	60	55	54
Balansomslutning, bokslut	1493	1 429	1 447	1 326	1 202
Nyckeltal	2024	2023	2022	2021	2020
Vinstmarginal, skog (%)	69	69	67	48	52
Vinstmarginal, jord (%)	50	41	50	43	53
Direktavkastning	Tax*1,33	Tax*1,33	Tax*1,33	Tax*1,33	Tax*1,33
Direktavkastning, skog (%)	3,0	2,8	2,7	1,3	1,2
Direktavkastning, jord (%)	1,0	1,0	1,1	1,0	1,3
Direktavkastning, fond (%)	4,9	1,0	0,4	5	4
Direktavkastning förvaltade tillgångar	2,2	2,2	2,1	1,3	1,3
Totalavkastning					
Totalavkastning, skog (%)	2,4	2,8	7,7	1	24
Totalavkastning, jord (%)	-3,0	1,0	2	1	4
Totalavkastning, fond (%)	11,7	11,3	0,4	27	2
Totalavkastning förvaltade tillgångar	1,2	2,5	7,0	3	16
Marknadsvärden förvaltade tillgångar', mkr	Mv/Taxvärde	Mv/Taxvärde	Mv/Taxvärde	Mv/Taxvärde	Mv/Taxvärde
Skog	3515 /2472	3518/2844	3700/2896	3525/2872	3065/2878
Jord	1240/961	1333/1005	1286/1065	1270/1020	1153/1020
Fond	313	280	258	242	150
Summa marknadsvärde, mkr	5068/3764	5131/4129	5244/4219	5037/4134	4368/4042

Nyckeltalsdefinitioner					
Vinstmarginal (%) – Uppgiften beräknas som rörelseresultat, exklusive realisationsresultat och avskrivningar, dividerat med rörelsens intäkter.					
Direktavkastning (%) – Uppgiften beräknas som rörelseresultat, exklusive realisationsresultat och avskrivningar, dividerat med genomsnittligt marknadsvärde på förvaltade tillgångar. Mv=Värde enligt värdering. Tax*1,33= Taxvärde multiplicerat med 1,33					
Totalavkastning (%) – Uppgiften beräknas som rörelseresultat, inklusive realisationsresultat och avskrivningar, plus värdeutveckling under året dividerat med genomsnittligt marknadsvärde på förvaltade tillgångar					
*) Marknadsvärden för jord och skog baseras på faktiskt utförda marknadsvärderingar, i förekommande fall omräknade med relevant prisutveckling och kända förändringar i virkesförråd och arealer. Marknadsvärdet anges också som taxeringsvärdet multiplicerat med marknadsfaktorn 1,33.					

Utdelningsbart resultat Mkr respektive utdelat belopp Mkr**Kommentarer**

Av det utdelade beloppet går 50 % till församlingar/samfälligheter enligt deras respektive andel och 50 % betalas till nationell nivå som särskild utjämningsavgift. Utdelningen sker det efterföljande året under juni månad.

Balanserade vinstmedel

Försäljningar av prästlönefastigheter – hela eller delar av – 2024 (tkr)

Fastighet	Del av	Not	Avyttrat bokfört värde			
			Ekonomi- byggnad	Bostads- byggnad	Skog	Jordbruks- mark
Å-Åkerby 1:1	X				42	
Å-Åkerby 1:1	X					0,5
Stora Skogsjö 1:1			330	680	316	625
Prästköp 1:4	X					
Åsen 2:1	X				3	
Ingatorp 4:1	X				18	
Flisby Klockaregård 1:1	X					
Kungshult 1:5	X				7 350	
Ryningsnäs 1:41	X					0,1
Nynäs 1:1	X					0,5
Hallingebergs Prästgård 1:32	X		306		131	203
SUMMA FÖRSÄLJNINGAR						

Fastighet	Avyttrat bokfört värde				Totalt bokf värde	Fsg-likvid netto	Rea-resultat
	Övrig mark	Tomt- mark	Mark- anlägg.	Övrigt			
Å-Åkerby 1:1					42	1 248	1 206
Å-Åkerby 1:1					0,5	30	30
Stora Skogsjö 1:1	2	131		17	2 101	9 069	6 968
Prästköp 1:4	0,5				0,5	250	250
Åsen 2:1					3	90	87
Ingatorp 4:1					18	1 121	1 103
Flisby klockaregård 1:1	0,3				0,3	115	115
Kungshult 1:5					0	7 350	7 350

Ryningsnäs 1:41	0				0,1	69,5	70
Nynäs 1:1					0,5	86	86
Hallingebergs Prästgård 1:32					640	6 500	5 860
SUMMA FÖRSÄLJNINGAR					2 803	25 928	23 125

INVESTERINGAR I PRÄSTLÖNEFASTIGHETER 2024 (tkr)

Investering i fastighet	Ekonomi- byggnad	Bostads- byggnad	Skog	Jordbruks- mark	Övrig mark
Örberga 6:1		773			
Törnsfalls Prästgård 1:6		357			
Dagsbergs-Stenbro 1:3	300				
Stora Skogsjö 1:1		570			
Flisby Klockaregård 1:1		177			
Hov 16:1		271			
Göljhult 1:1		134			
Järstads-Uddarp 1:1		106			
Torkelsbo 1:1			18 544		
Hällestad 1:1			27		
SUMMA INVESTERINGAR	300	2 388	18 571		

Investering i fastighet	Tomt	Markanläggning		Övrigt	Pågående investering	Totalbelopp investeringar
		Skogs- bilväg	Täck- dikning			
Örberga 6:1						773
Törnsfalls Prästgård 1:6						357
Dagsbergs-Stenbro 1:3						300
Stora Skogsjö 1:1						570
Flisby Klockaregård 1:1						177
Hov 16:1						271
Göljhult 1:1						134
Järstads-Uddarp 1:1						106
Torkelsbo 1:1						18 544
Hällestad 1:1						27
SUMMA INVESTERINGAR	0	0	0	2 098	0	21 259

Kommentar:

Sk markanläggningar består huvudsakligen av täckdikning, markavvattnings och vägar medan kolumnen övrigt innehåller VA-anläggningar, gödselbrunnar, jordvärme med mera.

Utdelning av resultat

Församlingar och pastorats andelar (totalt 50 000 tkr) av den föreslagna utdelningen på 100 000 tkr. Utbetalningen sker under juni 2025 (resterande 50 000 tkr utgör särskild utjämningsavgift och betalas till nationell nivå).

Aneby pastorat	3,51825%	1 759 124
Borensbergs pastorat	5,84368%	2 921 839
Folkungabygdens pastorat	9,59466%	4 797 328
Döderhults församling (*)	0,99946%	499 730
Södra Vedbo pastorat	7,56781%	3 783 903
Finspångs församling	3,26712%	1 633 559
Södra Tjusts pastorat	7,80608%	3 903 038
Aspelands pastorat	6,55223%	3 276 113
Kinda pastorat	1,69380%	846 899
Kärna församling	3,32374%	1 661 869
Linköpings domkyrkopastorat	4,32845%	2 164 224
Motala församling	0,69931%	349 654
Norra Tjust pastorat	3,19253%	1 596 264
Norrköpings pastorat	7,09169%	3 545 843
Slaka-Nykils pastorat	3,12943%	1 564 713
Rimforsa församling	0,99828%	499 139
Söderköping S:t Anna församling	1,23998%	619 989
Södra Vi-Djursdala församling	0,83587%	417 934
Tranås pastorat	1,64718%	823 589
Vadstena pastorat	2,14586%	1 072 929
Valdemarsvik och Ringarums pastorat	2,17970%	1 089 849
Vikingstads församling	1,11255%	556 274
Vimmerby pastorat	3,85310%	1 926 549
Vist / Vårdnäs pastorat	1,10731%	553 654
Vreta klostets församling	0,87889%	439 444
Västra Vikbolandets församling	1,89730%	948 649
Ydre pastorat	5,00149%	2 500 744
Åkerbo församling	3,58074%	1 790 369
Åtvids församling	2,82132%	1 410 659
Östra Ryds församl.	1,19806%	599 029
Östra Vikbolandets pastorat	0,89420%	447 100

Summa 100,000% 50 000 000

*) Efter 1 jan 2010 kom ditillsvarande Kristdala församling att ingå i Döderhults församling i Växjö stift. Enligt överenskommelse med Kyrkostyrelsen blir dock förvaltningen kvar i Linköpings stift och ursprungliga andelstalet 0,99946% i Linköpings stifts prästlönetillgångar blir oförändrat. Följaktligen kommer de årliga utdelningarna från Linköpings stift att utgå även fortsättningsvis, men nu via Växjö stift.